

Antzerkigilearen komeriak

Bordaxurik Basteroten 'Clovis eta Marinette' euskaraz eta frantsesez emango du

Aspaldiko partez, Bordaxuri taldea eszenan berriro ikusteko parada izanen dugu asteburu honetan Miarritzen. Lehen aldikotz, Francis Basterot-en kreazioa bi hizkuntzatan eskainiko dute, euskaraz ez dakien publiko baten hurbiltzeko, baita Euskal Herrikan kanpo antzeztera joateko asmoarekin ere.

Lutxi Fourcade / Miarritze

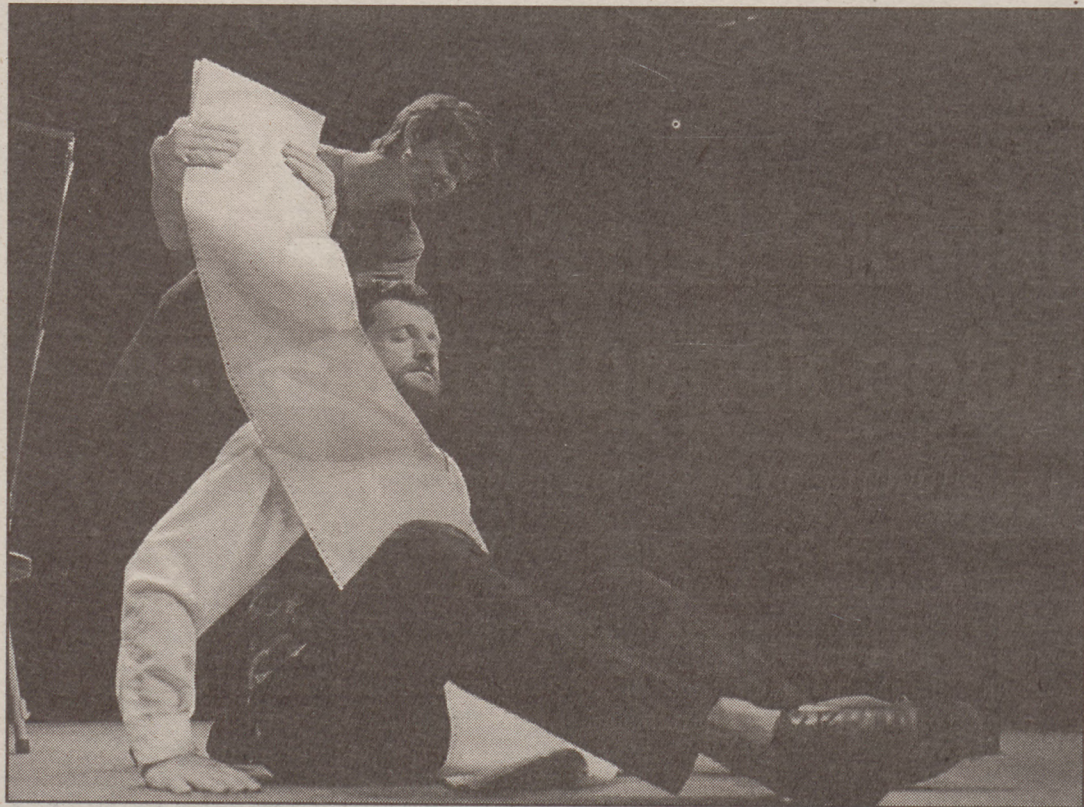
HAIZE berria ufutzen ari da Iparraldeko euskarazko antzerkigintzan eta *India Beltzak* kreazioa ikusi ondoren duela hilabete, Bordaxuri taldeak obra berria antzeztuko du asteburu honetan Miarritzeko Koliseoan. Bi bertsio aurkeztuko dituzte aktoreek, larunbateko emanaldia euskaraz izanen baita, igandekoa aldiz frantsesez.

Antzerkilari amateurrek osatzen dute Hazparne inguruan 1978 urtean sortutako Bordaxuri taldea eta, gaztea izan arren, istorio luzea dauka jadanik elkarretaratze honek. Hots, isiltasun urte batzuen ondotik taldea 1983an berpiztu zen, Euskal Antzerki Taldeen Biltzarrak antzerki formakuntzarako saio batzuk proposatu zituenean. Zuzendari profesional batzuekin lan egin zuen taldeak, hala nola Jean Marie Broucaret eta Francis Basterotekin, eta geroztik etengabe euskarazko antzerkigintzari ekin zion, zazpi obrak eskainiz. *Basa Jauna*-k, aurkeztutako lehen obrak, fama ederra bildu zuen eta lau aldiz saritu zuten Azeptiko Antzerki Topaketetan. Arrakasta horrek bultzatu zuen taldea antzerki lanean jarraitzea eta bide berri batzuetan sartu zen egokitzapenak eskainiz.

Euskara eta frantsesa

emanaldietan • Laugarren aldikotz, Francis Basterot idazle-zuzendariaren eta Bordaxuriaren bideak gurutzatu ziren urtearen hasieran eta, zortzi hilabeteko lanen ondotik, *Clovis eta Marinette* obra antzeztuko dute Bordaxuri taldeko lau aktoreek datorren asteburuan. Bi emanaldi eskainiko dituzte aktoreek, lehen aldikotz kreazioa landu baitute bi hizkuntzatan, euskaraz eta frantsesez. Hots, Basteroten testua itzuli bezain laster, bi emanaldi desberdinak eskaintzeko ideia ukan zuten. Aktoreek proposamena apustu eta lan gisa onartu zuten eta bi hizkuntzatan antzezlana «esperientzia interesgarria» izan zela adierazi zuen Txomin Hegik, Bordaxuri taldeko aktoreak, nahiz eta memoria problema izan hizkuntza batetik bestera pasatzeko.

Bordaxuri taldearen hautuak eztabaida piztu arren euskal antzerkiaren munduan, taldeak euskarari buruzko xede garbiak zituela azpimarratu nahi izan zuen Hegik. «Euskaraz egiten den

Bordaxuri antzerki taldeko kideak *Clovis eta Marinette* antzezlenerako azkenengo entseiuak egiten.

JACOBA MANTEROLA

antzerkiari lehentasun osoa emanen diogu eta bereziki Iparraldean; argi da ez dugula inoiz emanen bertsioa frantsesez euskarazkoa eman gabe». Hala ere, esperientzia aberasgarria eta geroari buruzko behararen adierazpena izan zela gehitu zuen. Hots, bi hizkuntzatan aurkeztutako lan interesgarria izateaz gain, bidea jorratzea funtsezkotzat jo zuen euskarazko antzerkikira hurbiltzen ez den jende baten hurbiltzeko. «Epe batean, jende horiek frantsesezko bertsioaren ikustera gomititzen dugu eta gero gure lana izanen da hurbiltzea euskarazko bertsioari. Ikusiko

dugu zer heinetaraino lortzen dugun hori», Hegik zioen.

Euskal Herrikan kanpo zabaltzeko nahia • Bestalde, frantsesezko lana aurkezteko premiazkoa da kanpoari begira ere; taldeko kideak zioenez, «Euskal Herrikan kanpo gure lana erakustea errazago izanen baita frantsesez izaten baldin bada», nahiz eta *Bidean hitz bat edo bi*-k frogatu zuen Ariegean euskarazko antzerkia arrakastatsua izan daitekeela. «Zernahi gisaz, geroari begira, batzuek asmoa baldin badute antzerkiaren bizitzeko, behar dute hautsi-mautsi bat

egin eta zenbait hizkuntzatan lanean aritu», esan zuen Hegik.

Geroari buruz, taldeak ez du xede argirik eta bizpahiru urteko loaldiaren ondotik, jarraitzeko asmoz dauka. Hegik zioen (froga ikusgarria da zortzi eguneko oporrak hartu dituztela antzerkia lantzeko). Kalitatearen eske honetan, elementu erabakigarria izanen da testua, eta Basterotek beste idazlan bat hasi baldin badu, Xalbadorren bertsoekin lan berezia sortzeko asmoa du taldeak. Zernahi dela eta, «helburua izanen da atxikitzea giro hori eta lanean segitzea», azaldu zuen taldeko kideak. X

◆ Francis Basterot ◆ Idazlea eta zuzendaria

«Bi hizkuntzatan ematea apustua izan da»

■ Nola iragan da Bordaxuri eta Basteroten elkarretaratzea?

Duela hamabi urte taldearen ezagutza egin nuen eta elkarrekin *Basa Jauna* antzeztu genuen, eta zuzendari kargua berriro bete nuen Steinbecken obra aurkezteko, *Itsas izar bat zen*, 1985ean. Egun batez, erdarazko testu bat idatzi nien eta *Bidean hitz bat edo bi* titulupean antzeztu zuten duela sei urte. Baionara itzuli nintzenetik, haiekin lanean aritzeko asmoa nuen, eta antzerkiak ez zuelako piezarik emateko, idazlanari ekin nion.

■ Eta *Clovis eta Marinette* hala sortu dira?

Aitortu behar da antzerkia taldeari proposatu niolarik berehala gustatu zitzaioela. *Clovis* da sekulan lanik bukatu ez duen antzerki idazlea eta bere emazte Marinettek garbiketarik egiten dituen dirua irabazteko bultzatzen. Egun batez, antzerkia burutuko du eta bere lagunak ihardokitzea aztertzen du kreazioak. Xehetasunetan sartu gabe, azpimarra daiteke ustekabe franko aurkituko di-

Francis Basterot zuzendaria.

JACOBA MANTEROLA

tuela ikusleak komedia honetan. Kreazioa antzerkigintzan aipatzen da, errealitatearen eta ametsen arteko muga mehe delarik, eta konzeptu horiekin jostatzen gara.

■ Gai larria aztertzen du kome-

diak, arrakastaren eskasa kreatzaile batentzat gogorra baita?

Antzerki iragarri guztien mami tragikoa da. Moliereren obrak hartzen dituztenean, gai mingarriak aztertzen ditu modu alai batean. Behin ikusi dut *Diruzale* antzerkia modu tragikoan emana, hitzak aldatu gabe, eta zinez gogorra zen. Hautatu dudana lema gogorra da, baina komediaren doinua hautatu dut.

■ Zer berritasun ekarri ditu bi hizkuntzatan lana kudeatzeko?

Antzerkia bi hizkuntzatan ematea apustutzat hartu dugu eta, arlo teknikoan, hizkuntza batetik bestera pasatzea interesgarria iruditu zait. Bi hizkuntzak nahiko desberdinak dira eta bi bertsioak landuz, hizkuntzen doinuen arteko desberdintasunez ohartzea aberasgarria zen. Azpimarratu behar da euskarazko bertsioa landu dugula lehenik eszenaratzea finkatzeko, ene lehen helburua baita euskal kultura laguntzea eta sustatzea.

'Zinemaren 100 urteak' zikloa hasi da Gasteizen

■ Sona handiko 11 filme ikusi ahal izango dira abenduaren 27ra arte

Erredakzioa / Gasteiz

JEAN VIGOK 1934. urtean zueztatu zuen *L'Atalante* filmeak zabaldu zuen atzo Gasteizen Zinemaren 100 urteak izenburua duen zikloa. Orain, unibertsitateko hainbat kide bultzatzaile dituen zinekluba eta Vital Kutzako Zinemagintza Aretoa irekia dira zikloaren antolatzaileak, eta zinemaren historiako ospe handiko 11 filmek osatzen dute egitaraua.

Azaroako astelehen eta asteazkenetan eta abenduako astelehenetan pantailaratuko dira filmeak arratsaldeko zortzietan Gasteizko Araba aretoan, eta emanaldi guztiak dohainik izango dira. Zikloa abenduaren 27an amaituko da, zinema sortu zela 100 urte beteko diren egunaren bezperan, eta antolatzaileek ez zuten iragarri egun horretan eskainiko den filmean izenburua, egun batzuk lehenago ezagutzera emango baitute.

Tatiren filme ospetsuena eskainiko dute • Zikloari atzo eman zion hasiera *L'Atalante* filmeak eta abenduaren 27ra arte ikusi ahal izango direnak honeko hauek dira: Jacques Tati frantziararen *Mon oncle* lumetrala, Lars Von Trier-en *Europa*, Andre Malraux-en *L'espoir*, Roberto Roselliniren *Roma, città aperta*, Fritz Lang-en *The Big Heat*, Preston Sturges-en *Sullivan's Travels*, Jean Luc Godard-en *A bout de souffle*, Brett Leonard-en *Belar moztaila* eta Ivan Zulueta zuzendutako *Arrebato* izeneko lana.

Jean Vigok 1934. urtean zuzendutako *L'Atalante* filmea bere azken lana izan zen, eta filmea burutu zuen urte berean zendu zen. Frantziako espetxe batean hil zuten preso anarkista baten semea, Jean Vigok lotura estua izan zuen ezker muturreko planteamenduekin, politika eta kulturari dagokionez ere. Bere filmeen bitartez kapitalismoaren aurkako jarrera agertu zuen.

Jacques Tati 1958an zuzendu zuen *Mon oncle* bere filme ospetsuenetarikoa. Gizarteari kritika gogorra egiten dio, bizimodu modernoaren handikeriei barre eginez, familia burgesekoa eta bere iloba den hauraren ikuspuntutik. Jean Luc Godard-en *A bout de souffle* filmean Jean Paul Belmondo da protagonista, eta zinema beltzeko filme hau Humphrey Bogart protagonista zituena luze-iraian ildokoa da. *Roma, città aperta* 1945ean egin da, eta Roberto Roselliniren lan honek Italiako neorealismoa abiatu zuen, X